

پایداری

پایان

چهارشنبه ۲۸ مرداد ۱۴۰۵
۶ ربيع الاول ۱۴۴۸ • ۱۹ آگوست ۲۰۲۶
سال سی و دوم
شماره ۹۱۰۱ • ۴ صفحه
Wednesday • 19 August 2026
IranDaily Newspaper
ISSN1027-1449
Keytitle: IRAN Tehran
irannewspaper.ir

دانشگاه
در خط مقدم
بازآفرینی کشور

وزیر علوم تحقیقات
و فناوری در گفت‌وگو
با «ایران» مطرح کرد

خط قرمز ما
تعمیلی
صنایع است

روایت معاون وزیر
صمت از نبرد صنعت
با ناترازی انرژی
و برنامه بازسازی
واحدهای آسیب دیده

ویژه
هفته دولت

ایران

گزارشی درباره اقدامات
دولت، حمایت از
آسیب دیدگان و چالش های
پیش روی بازسازی اجتماعی
ایران پس از جنگ ۴۰ روزه

ترمیم جامعه پس از پایان آتش

بازسازی، تدوین بسته جامع جبران خسارت و اختصاص منابع مالی، تلاش کرده روند بازسازی را سامان دهد، چون خسارت های وارد شده فقط به ساختمان های مسکونی محدود نمی شود و بخش هایی از زیرساخت های شهری، واحدهای تولیدی، بیمارستان ها، سالن های ورزشی، خودروها و تأسیسات مختلف را نیز دربر گرفته است.

بازسازی بعد از جنگ، ساختن دوباره سقف و دیوارهای آوار شده نیست؛ ساختن دوباره زندگی مردمی است که فقط در چند ثانیه زندگی شان ویران شد. پایان جنگ شروع بازسازی است؛ آغاز بازسازی برای مردمی که خانه، محل کار، خودرو و بخشی از زندگی روزمره خود را از دست داده اند. برای همین است که دولت با تشکیل ستاد ملی

• گزارش •

گروه اجتماعی

بازسازی فقط ساخت
چند ساختمان نیست

طبق اعلام وزیر مسکن و راه و شهرسازی، بیش از ۴۰۰ شهر و روستا در ۲۵ استان درگیر تبعات جنگ تحمیلی شدند و بیش از ۱۰۰ هزار واحد مسکونی و تجاری در درجات مختلف آسیب دیدند؛ از تخریب کامل تا آسیب های جزئی. اما بازسازی فقط نو کردن خانه های ویران نیست و مردم باید به زندگی عادی برگردند. همین بازگشت مردم به زندگی عادی نیازمند مجموعه ای از اقدامات همزمان است؛ از تأمین مسکن و لوازم ضروری زندگی گرفته تا احیای کسب وکارها، بازگرداندن زیرساخت ها، جبران خسارت خودروها و حمایت از صنایع و واحدهای تولیدی. به همین دلیل دولت، بازسازی را در چند بخش دنبال کرده است. در بسته جامع ستاد ملی بازسازی، برای خسارت های بخش های مسکونی، تجاری، اداری، خودرو و اثاثیه منزل منابع مالی پیش بینی شده است.

طبق اعلام رسمی، پنج همت از منابع عمومی دولت برای جبران بخشی از این خسارت ها اختصاص یافته است. همچنین علاوه بر ۵ همت از منابع عمومی، منابع متعددی تا پایان سال مالی ۱۴۰۵ و پس از تأیید مراجع قانونی ذی ربط برای تأمین هزینه های بازسازی در نظر گرفته شده است. از جمله این منابع می توان به اختصاص ۱۵ همت از محل مسئولیت های اجتماعی شرکت های دولتی (شامل ۵ همت از شرکت ملی نفت و ۱۰ همت از سایر شرکت های دولتی)، بازتوزیع بخشی از مالیات بر ارزش افزوده شهوداری ها و دهیاری ها و همچنین فروش ۵ همت تراکم تشویقی ویژه بازسازی در کلان شهرها (بجز تهران) و سایر شهرهای درگیر

توسط شهرداری های شهرهای مربوطه در سقف خسارات وارده به آن شهر، اشاره کرد. همچنین در این مصوبات، تأمین منابع مالی به میزان ۵ همت از محل مولدسازی اراضی بنیاد مسکن و وزارت راه و شهرسازی، ۳ همت از منابع نهادهای انقلابی شامل بنیاد مستضعفان و ستاد اجرایی فرمان امام (ره)، ۹ همت از منابع صندوق بیمه خسارات بدنی و حساب ویژه اتکایی تحریم ها پیش بینی شده است. با این اوصاف در میان همه خسارت ها، طبق فته مسئولان، ویژه ای دارد. طبق فته مسئولان، اولویت اول در بازسازی مسکن مردم تعیین شده و پس از آن لوازم خانگی، خودرو، مراکز تجاری، صنعت و کشاورزی در دستور کار قرار گرفته اند.

یکی دیگر از ابعاد بازسازی، جبران خسارت ها، وسایل و دارایی های روزمره مردم است. خودرو برای بسیاری از خانواده ها تنها یک وسیله شخصی نیست و گاهی ابزار اصلی کسب درآمد آنها محسوب می شود. بنابراین جبران خسارت خودروهای آسیب دیده می تواند مستقیماً بر توان اقتصادی خانوارها تأثیر بگذارد. در بسته جامع بازسازی دولت، خسارت خودرو و اثاثیه منزل نیز در کنار خسارت ساختمان ها مورد توجه قرار گرفته است. طبق اعلام بیمه مرکزی، تا تاریخ ۲۷ تیر ۱۴۰۵، تعداد ۳۶ هزار و ۷۸ فقره خسارت از سوی مراجع ذی ربط در ۲۹ استان کشور برای ارزیابی به شعب بیمه ایران معرفی شده که از این تعداد ۳۲ هزار و ۳۶۸ فقره خسارت مورد ارزیابی قرار گرفته است. با پرداخت های انجام شده در مرحله بیست و یکم، تعداد خسارات پرداخت شده به ۲۶ هزار و ۹۱۶ فقره افزایش یافته و مجموع خسارت پرداختی به خودروهای آسیب دیده جنگ رمضان به ۲۴۶۷۴ میلیارد ریال رسیده است. همچنین در بخش مربوط به خودروهای آسیب دیده جنگ ۱۲ روزه نیز تاکنون خسارت ۴۴۸۶ دستگاه خودرو به ارزش ۴۲۲۴ میلیارد ریال پرداخت شده است.

بازگشت مردم به زندگی عادی نیازمند مجموعه ای از اقدامات همزمان است؛ از تأمین مسکن و لوازم ضروری زندگی گرفته تا احیای کسب وکارها، بازگرداندن زیرساخت ها

همچنین در بخش تسهیلات، ۱۵ همت تسهیلات خرید لوازم خانگی با نرخ سود ترجیحی ۵ ساله از محل تسهیلات تکلیفی بانک ها اختصاص یافته است. همچنین ۳ همت تأمین کالا از سوی سازمان اموال تملیکی مازاد براراقام مصوب در قانون بودجه ۱۴۰۵ و نیز منابع حاصل از کمک های مردمی در

فهرست منابع حمایتی قرار گرفته است. جبران خسارت وارده به اثاثیه منزل در شهرها و روستاها بجز شهر تهران برعهده بنیاد مسکن است. خسارت ها تا سقف ۲ میلیارد تومان (یک میلیارد تومان از محل کمک های بلاعوض و یک میلیارد تومان از وام قرض الحسنه) جبران می شود.

بازسازی ستون های زندگی شهری از مدارس تا مراکز درمانی طبق اعلام علی فرهادی، سخنگوی وزارت آموزش و پرورش، حدود یک هزار و ۷۰۰ مدرسه در جنگ آسیب دیده که از این تعداد، یک هزار و ۲۰۰ مدرسه متحمل آسیب های جدی شده و حدود ۲۰ مدرسه با خسارتی بین ۸۰ تا ۱۰۰ درصد شده اند

یک هزار و ۷۰۰ مدرسه در جنگ آسیب دیده که از این تعداد، یک هزار و ۲۰۰ مدرسه متحمل آسیب های جدی شده و حدود ۲۰ مدرسه با خسارتی بین ۸۰ تا ۱۰۰ درصد شده اند

درصد مواجه شده اند که نیازمند بازسازی کامل و اساسی هستند. با این اوصاف سازمان توسازی مدارس با شناسایی دقیق تمام موارد، بازسازی و آماده سازی این فضاها را در اولویت برنامه های خود قرار داده است تا شرایط برای آغاز سال تحصیلی آماده شود. فرهادی در گفت وگو با «ایران» اعلام کرده است: «نهضت بازسازی مدارس شکل گرفته و این روند با مشارکت گسترده مردم، نهادهای مجموعه های مردم نهاد در حال پیگیری است.» البته دولت در این مسیر تنها نیست و طبق گفته سخنگوی آموزش و پرورش، آستان قدس رضوی، تولیت حرم امام حسین (ع) و دفتر مرجع عالی قدر حضرت آیت الله سیستانی هم در بازسازی مدارس مشارکت دارند و از این مسیر حمایت می کنند. البته آخرین هم نقش بسزایی در تأمین منابع مالی ایفا می کنند. دولت هم برای تسریع در روند بازسازی، اعتبار ویژه ای اختصاص داده و عملیات بازسازی مدارس با سرعت در حال انجام است.

به گفته فرهادی، میزان آسیب دیدگی در مدارس متفاوت است، به همین دلیل برای هر مدرسه، متناسب با شرایط آن، برنامه جداگانه ای در نظر گرفته شده؛ به گونه ای که برخی مدارس نیازمند بازسازی اساسی هستند و در مواردی که مدرسه به طور کامل آسیب دیده، احداث و طراحی مدرسه ای جدید در دستور کار قرار گرفته است.

تفاهمنامه ای برای بازسازی بیمارستان ها

متأسفانه در جریان جنگ رمضان، دشمن آمریکایی صهیونیستی با چشم بستن روی تمامی معاهدات بین المللی و نقض حقوق بشر برخی از مراکز درمانی و بیمارستان های کشورمان را مورد حمله و هجوم سلاح های خود قرار دادند و همین موضوع باعث شد تعدادی از مراکز درمانی کشور از مسیر خدمت رسانی خارج و غیرفعال شوند. در تمامی معاهدات و قوانین بین المللی،

• برش •

بازسازی اجتماعی و توجه به پیامدهای روانی جنگ

بازسازی اجتماعی یعنی بازگرداندن امنیت، امید، اعتماد، خانواده، اشتغال، آموزش و احساس تعلق به زندگی مردم. یکی از جدی ترین ابعاد بازسازی اجتماعی، سلامت روان است. بازگشت خانواده ها به زندگی عادی، حمایت روانشناختی از آسیب دیدگان، حمایت از کودکان و کاهش اضطراب و ناامنی اجتماعی بخشی از برنامه پساجنگ دولت چهاردهم به حساب می آید. یکی از اقدامات مهم دولت و وزارت بهداشت اجرای طرح ملی سنجش سلامت روان بود. طبق آمار دانشگاه های علوم پزشکی، از ابتدای جنگ رمضان تا اواسط تیرماه، حدود یک میلیون و ۷۰۰ هزار نفر در سطح کشور تحت غربالگری مرتبط با سلامت روان، بویژه «اختلال استرس پس از سانحه» (PTSD) قرار گرفته اند. این جمعیت شامل افراد ساکن در مناطق آسیب دیده، خانواده های شهدا و آسیب دیدگان، افرادی که خود یا اعضای خانواده شان به دلیل مجروحیت در طول جنگ در بیمارستان بستری بودند، افرادی که منازلشان آسیب دیده بود یا کسانی که به دلایل مشکلات مرتبط با استرس و مسائل روانشناختی ناشی از سانحه به مراکز جامع سلامت در سراسر کشور مراجعه کردند، می شود. طبق گفته محمدرضا شالبافان، مدیرکل دفتر سلامت روانی، اجتماعی و اعتیاد وزارت بهداشت، از ابتدای بحران جنگ، اقدامات حمایتی مطابق با اسناد بالادستی و در قالب مسئولیت های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در خصوص حمایت های روانی-اجتماعی در بحران ها و بلایا، توسط دانشگاه های علوم پزشکی سراسر کشور آغاز شده است. در این مدت، در کنار اطلاع رسانی عمومی و افزایش آگاهی مردم، آموزش نیروهای تخصصی از جمله روانشناسان «مراکز جامع سلامت» و «مراکز سلامت روانی اجتماعی (سراج)» و همچنین اقدامات غربالگری و مداخلات مرتبط در جمعیت عمومی، بویژه در مناطق آسیب دیده مورد توجه جدی قرار گرفته است.

علی‌فرهادی، سخنگوی وزارت آموزش و پرورش:

۱۷۰۰ مدرسه

باهمکاری دولت و خیرین بازسازی می‌شود

مدرسه علامه حلی ۵ در میدان فردوسی و تعدادی از مدارس در شهرستان میناب، به‌دلیل آسیب‌های سنگین از چرخه استفاده خارج شده‌اند، توضیح می‌دهد: «سازمان نوسازی مدارس با شناسایی دقیق تمام موارد، بازسازی و آماده‌سازی این فضاها را در اولویت برنامه‌های خود قرار داده است تا شرایط برای آغاز سال تحصیلی مهیا شود.»

اودرباره برنامه‌ریزی برای تکمیل بازسازی مدارس تا آغاز سال تحصیلی جدید می‌گوید: «در کشور نهضت بازسازی مدارس شکل گرفته و این روند با مشارکت گسترده مردم، نهاده‌ا و مجموعه‌های مردم‌نهاد در حال پیگیری است.»

به‌گفته فرهادی، مجموعه‌هایی از جمله آستان قدس رضوی، تولیت حرم امام حسین (ع) و دفتر مرجع عالی‌قدر حضرت آیت‌الله سیستانی هم در این زمینه مشارکت و حمایت کرده‌اند. دولت هم برای تسریع در روند بازسازی، اعتبار ویژه‌ای اختصاص داده است و عملیات بازسازی مدارس با سرعت در حال انجام است.

فرهادی با اشاره به تفاوت میزان آسیب‌دیدگی مدارس توضیح می‌دهد: «برای هر مدرسه، متناسب با شرایط آن، برنامه جداگانه‌ای در نظر گرفته شده است؛ به‌گونه‌ای که برخی مدارس نیازمند بازسازی اساسی هستند و در مواردی که مدرسه به‌طور کامل

آسیب دیده، احداث و طراحی مدرسه‌ای جدید در دستور کار قرار گرفته است.»

او درباره منابع مالی مورد نیاز برای بازسازی مدارس، می‌گوید: «علاوه بر اختصاص اعتبار ویژه از سوی دولت برای این امر، خیرین هم نقش بسیار بسزایی در تأمین منابع مالی ایفا می‌کنند. مشارکت مردم، نهادهای مردم‌نهاد و مجموعه‌های مختلف در این

طرح بسیار گسترده و تعیین‌کننده است.» سخنگوی وزارت آموزش و پرورش به فرآیند بازسازی، موضوع ایمنی و آمادگی در برابر چالش‌های مشابه اشاره می‌کند و می‌گوید: «مدرسه‌ساز در ایران تابع دستورالعمل‌ها و استانداردهای سخت‌گیرانه‌ای است که در آن، ایمنی و مدیریت بحران جایگاه ویژه‌ای دارد. در طراحی و ساخت مدارس، شاخص‌هایی مثل سرنانه و تراکم آموزشی در هر منطقه به دقت بررسی می‌شود و با توجه به تجربیات به‌دست‌آمده از شرایط جنگ، مواردی مانند پیش‌بینی سبدهای اضطراری خروج دانش‌آموزان و بهبود راه‌های ارتباطی مدرسه با محیط پیرامونی در دستورالعمل‌های فنی به‌صورت ویژه لحاظ‌شده است.»

فرهادی به تدابیر اتخاذشده برای کاهش آسیب‌های روانی ناشی از جنگ بردانش‌آموزان می‌پردازد و می‌گوید: «در این زمینه، معاونت پرورشی و اداره‌کل مشاوره وزارت آموزش و پرورش اقدامات متعددی را در دستور کار قرار داده‌اند.» او با اشاره به فعالیت خطوط مشاوره تلفنی، توضیح می‌دهد: «در این مدت مشاوران در دسترس دانش‌آموزان قرار داشتند تا بتوانند با آنها به گفت‌وگو و مشاوره و غیرحضوری، یوتیوژ بستر شاد و مدرسه تلویزیونی، در دستور کار فوری قرار گرفت تا روند تحصیل دانش‌آموزان با کمترین وقفه پیش برود.»

او می‌گوید: «مکمل بسته‌های آموزشی آف‌لاین و در دسترس قرار گرفتن هزاران فایل آموزشی در بستر شبکه شاد به تکمیل جریان آموزش و رفع نیازهای یادگیری در آن شرایط کمک کرد.»

فرهادی درباره دغدغه دسترسی دانش‌آموزانی که فاقد گوشی هوشمند یا اینترنت هستند، می‌گوید: «تمام تلاش وزارت آموزش و پرورش بر این بوده است تا مسیرهای آموزشی متنوع و فراگیری طراحی شود که دانش‌آموزان با هر شرایطی امکان بهره‌مندی از آموزش را داشته باشند. انعطاف‌پذیری در انتقال مفاهیم و توسعه محیط‌های آموزشی متنوع، رویکرد اصلی این وزارتخانه است؛ رویکردی که در آن استفاده از ظرفیت‌هایی مثل مدرسه تلویزیونی آف‌لاین، بسته‌های آموزشی آف‌لاین، نقشی کلیدی در حفظ عدالت آموزشی و جلوگیری از جاماندن دانش‌آموزان از جریان تحصیل ایفا کرده است.»

فرهادی درباره اینکه در شرایط جنگ تحمیلی و غیرحضوری بودن مدارس چطور کیفیت یادگیری حفظ شد، می‌گوید: «در چنین وضعیتی، ارزیابی مستمر دانش‌آموزان اهمیت ویژه‌ای یافت. بر همین مبنا، به معلمان و دبیران تکلیف شد تا در فضای کلاس‌های مجازی، ارزیابی را نه تنها به صورت منظم که با شدتی حتی بیشتراز شرایط آموزش حضوری در دستور کار قرار دهند.»

به‌گفته او، برگزاری کلاس‌های مشارکتی و فراهم کردن فرصت‌های بیشتر برای پاسخگویی دانش‌آموزان ازجمله راهکارهای کلیدی بود؛ چرا که فرهادی معتقد است ارزیابی در بستر غیرحضوری، ابزاری حیاتی برای اطمینان از عمق یادگیری و کیفیت تفهیم مفاهیم درسی است.

سخنگوی وزارت آموزش و پرورش درباره برنامه امتحانات و نحوه ارزیابی تحصیلی دانش‌آموزان در آن شرایط، بر محوریت ارزیابی مستمر تأکید می‌کند و توضیح می‌دهد: «معلمان و دبیران موظف بودند در فضای کلاس‌های مجازی، با برگزاری جلسات مشارکتی و افزایش فرصت‌های پاسخگویی، میزان یادگیری و تفهیم مطالب را به دقت بسنجند، چرا که این ارزیابی‌های مداوم، نقش تعیین‌کننده‌ای در حفظ کیفیت آموزش در بستر مجازی ایفا می‌کرد.»

آسپ‌ها و بازسازی مدارس

سخنگوی وزارت آموزش و پرورش، درباره برآورد خسارت‌های واردهشده به مدارس در این دوره، از شناسایی حدود یک هزارو ۷۰۰ مدرسه آسیب‌دیده در سراسر کشور خبر می‌دهد و می‌گوید: ««از این تعداد، یک هزارو ۳۰۰ مدرسه متحمل آسیب‌های جدی شده و حدود ۲۰ مدرسه با خسارتی بین ۸۰ تا ۱۰۰رصد مواجه شده‌اند که نیازمند بازسازی کامل و اساسی هستند.»

فرهادی با اشاره به اینکه برخی مدارس، از جمله

نجمه سادات بلوری گروه اجتماعی

«سایه تهدیدها بر سر کلاس‌های درس گسترده بود، اما سنگر آموزش تعطیل نشد.» این روایت علی‌فرهادی، سخنگوی وزارت آموزش و پرورش از روزهای پرچالش جنگ رمضان است؛ دورانی که نظام تعلیم و تربیت کشور را با سخت‌ترین آزمون دهه‌های اخیرمواجه کرد. جنگ ۴۰ روزه رمضان که از ۹ اسفندماه با حملات دشمن صهیونی-آمریکایی آغاز شد، بزرگ‌ترین دستگاه اجرایی کشور را در موقعیتی بی‌سابقه قرار داد؛ از بمباران مستقیم مدارس و شهادت دانش‌آموزان و فرهنگیان تا اجبار به گذار سریع به آموزش‌های مجازی. علاوه بر آمار تعداد شهدا، آمار خسارات زیرساختی قابل توجه است و ابعاد تکان‌دهنده‌ای از این تهاجم را نشان می‌دهد: تخریب کامل ۲۰ مدرسه و آسیب‌دیدگی ۹۹۳ فضای آموزشی، ۵۴ فضای اداری، ۱۷ کانون فرهنگی و ده‌ها سالن ورزشی و اردوگاه که بیشترین خسارت را در تهران و کرمانشاه بر جای گذاشته است.

سخنگوی وزارت آموزش و پرورش در گفت‌وگو با «ایران»، با تشریح استراتژی سه‌گانه این وزارتخانه برای تداوم آموزش در شرایط خاص، از شکل‌گیری نهضت بازسازی برای مرمت یک‌هزار و ۷۰۰ مدرسه آسیب‌دیده با مشارکت دولت و خیرین خبر می‌دهد؛ یعنی در آستانه سال تحصیلی جدید، آموزش و پرورش با مدیریت بحران و بهره‌گیری از ظرفیت گروه‌های جهادی، توانسته است تهدیدها را به فرصتی برای بازسازی تخریب‌ها و بازنگری در شیوه‌های آموزشی تبدیل کند تا کلاس‌های درس بار دیگر با حضور دانش‌آموزان جان بگیرد. سخنگوی وزارت آموزش و پرورش در تشریح نحوه تداوم آموزش در دوران جنگ رمضان می‌گوید: «در آن شرایط، استفاده از ظرفیت آموزش‌های غیرحضوری و بسترهای مجازی، زمینه لازم برای استمرار یادگیری را فراهم کرد. در این بازه زمانی، معلمان و مربیان با تلاش مستمر توانستند ارتباط آموزشی خود را با دانش‌آموزان حفظ کنند تا فرآیند آموزش و ارزیابی دچار وقفه نشود.»

مدیریت بحران و تداوم آموزش

فرهادی با تأکید بر اینکه وزارت آموزش و پرورش از پیش برای مقابله با شرایط خاص، سه سناریوی عملیاتی شامل آموزش غیرحضوری، مدرسه تلویزیونی ایران و بسته‌های آموزشی آف‌لاین را به‌طور همزمان پیش‌بینی کرده بود تا جریان آموزش در هیچ حالتی قطع نشود، توضیح می‌دهد: «با بروز اختلال در آموزش حضوری، استفاده از ظرفیت‌های جایگزین و غیرحضوری، یوتیوژ بستر شاد و مدرسه تلویزیونی، در دستور کار فوری قرار گرفت تا روند تحصیل دانش‌آموزان با کمترین وقفه پیش برود.»

او می‌گوید: «مکمل بسته‌های آموزشی آف‌لاین و در دسترس قرار گرفتن هزاران فایل آموزشی در بستر شبکه شاد به تکمیل جریان آموزش و رفع نیازهای یادگیری در آن شرایط کمک کرد.»

فرهادی درباره دغدغه دسترسی دانش‌آموزانی که فاقد گوشی هوشمند یا اینترنت هستند، می‌گوید: «تمام تلاش وزارت آموزش و پرورش بر این بوده است تا مسیرهای آموزشی متنوع و فراگیری طراحی شود که دانش‌آموزان با هر شرایطی امکان بهره‌مندی از آموزش را داشته باشند. انعطاف‌پذیری در انتقال مفاهیم و توسعه محیط‌های آموزشی متنوع، رویکرد اصلی این وزارتخانه است؛ رویکردی که در آن استفاده از ظرفیت‌هایی مثل مدرسه تلویزیونی آف‌لاین، بسته‌های آموزشی آف‌لاین، نقشی کلیدی در حفظ عدالت آموزشی و جلوگیری از جاماندن دانش‌آموزان از جریان تحصیل ایفا کرده است.»

فرهادی درباره اینکه در شرایط جنگ تحمیلی و غیرحضوری بودن مدارس چطور کیفیت یادگیری حفظ شد، می‌گوید: «در چنین وضعیتی، ارزیابی مستمر دانش‌آموزان اهمیت ویژه‌ای یافت. بر همین مبنا، به معلمان و دبیران تکلیف شد تا در فضای کلاس‌های مجازی، ارزیابی را نه تنها به صورت منظم که با شدتی حتی بیشتراز شرایط آموزش حضوری در دستور کار قرار دهند.»

به‌گفته او، برگزاری کلاس‌های مشارکتی و فراهم کردن فرصت‌های بیشتر برای پاسخگویی دانش‌آموزان ازجمله راهکارهای کلیدی بود؛ چرا که فرهادی معتقد است ارزیابی در بستر غیرحضوری، ابزاری حیاتی برای اطمینان از عمق یادگیری و کیفیت تفهیم مفاهیم درسی است.

سخنگوی وزارت آموزش و پرورش درباره برنامه امتحانات و نحوه ارزیابی تحصیلی دانش‌آموزان در آن شرایط، بر محوریت ارزیابی مستمر تأکید می‌کند و توضیح می‌دهد: «معلمان و دبیران موظف بودند در فضای کلاس‌های مجازی، با برگزاری جلسات مشارکتی و افزایش فرصت‌های پاسخگویی، میزان یادگیری و تفهیم مطالب را به دقت بسنجند، چرا که این ارزیابی‌های مداوم، نقش تعیین‌کننده‌ای در حفظ کیفیت آموزش در بستر مجازی ایفا می‌کرد.»

میترا جلیلی دبیر گروه علم و فناوری

جنگ رمضان نه تنها ساختمان‌ها و تجهیزات شرکت‌های دانش‌بنیان، بلکه بخشی از زنجیره تولید و فناوری را در معرض آسیب قرار داد؛ شرکت‌هایی که به گفته معاون توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری، نقش تأمین‌کننده قطعه و نرم‌افزار یا تجهیز بسیاری از صنایع به فناوری‌های راهبردی را برعهده دارند و توقف فعالیت هر یک، می‌تواند زنجیروار بر بخش‌های مختلف اقتصاد کشور تأثیرگذار باشد. همین جایگاه، بازسازی شرکت‌های دانش‌بنیان آسیب‌دیده در جنگ را از یک مسأله عمرانی و جبران خسارت فراتر برده و به موضوعی مرتبط با تداوم تولید و حفظ ظرفیت فناوریانه کشور تبدیل کرده است.

توجرح امرایی با تشریح اقدامات معاونت علمی برای شناسایی و ارزیابی شرکت‌های دانش‌بنیان آسیب‌دیده، از تشکیل «نظام مسائل» این شرکت‌ها و پیگیری موانع پیش‌روی آنها خبر می‌دهد و تأکید می‌کند که احیای اضطراری خطوط تولید باید با همکاری همه دستگاه‌های دولتی و استفاده حداکثری از ظرفیت‌های قانونی دنبال شود. او همچنین از امکان استفاده شرکت‌های تأییدشده از اعتبار مالیاتی ماده ۱۱ قانون جهش تولید بنیان برای بازسازی زیرساخت‌های آسیب‌دیده خبر می‌دهد؛ ظرفیتی که می‌تواند بخشی از بار مالی بازسازی را از دوش این شرکت‌ها ببرد. در کنار شرکت‌های دانش‌بنیان، چهار دانشگاه علم و صنعت ایران، صنعتی اصفهان، صنعتی شریف و شهید بهشتی و همچنین استسیتو پاستور ایران نیز در برنامه بازسازی زیرساخت‌های علمی و فناوریانه قرار گرفته‌اند تا آنچه طی سال‌ها برای ایجاد ظرفیت تولید، فناوری و دانش فنی شکل گرفته، با یک دوره توقف از چرخه فعالیت خارج نشود.

استفاده از اعتبار مالیاتی برای بازسازی دانش‌بنیان‌ها

معاون توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری با تأکید بر ضرورت بازگشت سریع شرکت‌های دانش‌بنیان آسیب‌دیده به چرخه فعالیت اقتصادی کشور به «ایران» می‌گوید: «این شرکت‌ها به دلیل جایگاه حساس خود در زنجیره ارزش صنایع مختلف، صرفاً یک بنگاه اقتصادی نیستند و توقف فعالیت آنها می‌تواند بخش‌های دیگری از تولید کشور را نیز تحت تأثیر قرار دهد. بنابراین همه دستگاه‌های دولتی باید در چارچوب عزم دولت برای بازسازی و جبران خسارت‌های ناشی از جنگ، حداکثر همکاری را برای رفع موانع احیای اضطراری خطوط تولید این شرکت‌ها به کار گیرند.» توجرح امرایی با اشاره به اقدامات انجام‌شده این معاونت برای حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان و مراکز علمی آسیب‌دیده توضیح می‌دهد: «بازسازی زیرساخت‌ها مطابق ستاد بازسازی دولت برعهده وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار گرفته است اما در این شرایط، معاونت علمی براساس مأموریت خود، تمرکز اصلی‌اش را بر شناسایی و ارزیابی شرکت‌های دانش‌بنیان آسیب‌دیده از جنگ، احصای مسائل و مشکلات آنها و پیگیری رفع موانع و درنهایت بازگشت آنها به مدار تولید قرار داده است.»

او در توضیح تلاش‌های معاونت برای کمک به شرکت‌های دانش‌بنیان آسیب‌دیده، می‌گوید: «ما همه توان تلاش کرده‌ایم شناسایی شرکت‌های آسیب‌دیده به‌صورت جامع انجام شود و همه شرکت‌های دانش‌بنیان به‌خصوص شرکت‌های فن‌اور و نوآور، مورد بررسی قرار گیرند.» به گفته امرایی، مسائل این شرکت‌های دانش‌بنیان در قالب بازدیدهای میدانی و نشست‌های حضوری احصا شده و یک نظام مسائل

تحلیل

معاون توسعه شرکت‌های دانش بنیان معاونت علمی از برنامه‌های بازسازی خسارت‌های جنگ می‌گوید

دانش بنیان‌ها در ایستگاه بازسازی

مشخص از وضعیت شرکت‌ها شکل گرفته است. او می‌گوید: «این مسائل اکنون درحال پیگیری است و مصوبات خوبی حاصل شده است. تلاش ما این بوده که با حداکثر مساعدت ممکن، موانع پیش‌روی این شرکت‌ها را برطرف کنیم.» معاون توسعه شرکت‌های دانش‌بنیان معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری همچنین اشاره‌ای به مصوبه شورای راهبری فناوری‌ها و تولیدات دانش‌بنیان دارد و دراین باره توضیح می‌دهد که مطابق این مصوبه، بازسازی زیرساخت‌های آسیب‌دیده شرکت‌های دانش‌بنیان جزو مصادیق اعتبار مالیاتی ماده ۱۱ قانون جهش تولید دانش بنیان محسوب می‌شود. به عبارتی شرکت‌های آسیب‌دیده با تأیید معاونت علمی ریاست جمهوری، می‌توانند به جای پرداخت مالیات به دولت، آن را هزینه بازسازی زیرساخت‌های آسیب‌دیده خود کنند.

دانش فنی، مؤلفه اصلی قدرت کشور

معاون توسعه شرکت‌های دانش بنیان معاونت علمی با اشاره به ماهیت خسارت‌های واردهشده به دانش‌بنیان‌ها می‌گوید: «بخش قابل توجهی از شرکت‌های آسیب‌دیده در حوزه‌هایی مانند برق و الکترونیک، تجهیزات و ماشین‌آلات فعالیت می‌کنند. نکته قابل تأمل این است که در میان مجموعه‌های آسیب‌دیده، تعداد قابل توجهی از این شرکت‌ها دقیقاً به دلیل دستیابی به فناوری و برخورداری از عمق دانش فنی، مستقیماً مورد اصابت و حمله دشمن قرار گرفتند.» امرایی توضیح می‌دهد: «این موضوع فارغ از خسارت‌هایی که به این شرکت‌ها وارد شده، یک واقعیت مهم را نیز نشان می‌دهد: فناوری و دانش فنی امروز به یکی از مؤلفه‌های اصلی قدرت و استقلال کشور تبدیل شده و شرکت‌های دانش‌بنیان با توسعه فناوری‌های بومی، بخش مهمی از نیازهای راهبردی صنایع کشور را تأمین می‌کنند و نقش پررنگی در کاهش وابستگی و رشد اقتصاد دانش‌بنیان دارند. به همین دلیل نیز حفاظت از ظرفیت این شرکت‌ها و بازگرداندن آنها به چرخه تولید، یک ضرورت ملی است.»

جلوگیری از اختلال در زنجیره تولید با احیای اضطراری دانش بنیان‌ها

معاون توسعه شرکت‌های دانش بنیان معاونت علمی با تأکید بر اهمیت بازگشت این شرکت‌ها به چرخه تولید می‌گوید: «شرکت‌های دانش بنیان آسیب‌دیده، در بسیاری از موارد در نقاط حساسی از زنجیره ارزش صنایع کشور قرار دارند. بنابراین موضوع فقط بازسازی یک ساختمان، یک کارگاه یا یک خط تولید نیست؛ توقف یک شرکت دانش بنیان ممکن است تأمین یک تجهیز، قطعه، نرم‌افزار یا فناوری مورد نیاز چندین صنعت دیگر را نیزمخل کند.» به اعتقاد امرایی، از همین رو لازم است دستگاه‌های مختلف دولتی تمام همت خود را برای رفع موانع احیای اضطراری خطوط تولید این شرکت‌ها به کار گیرند. او می‌گوید: «انتظار ما این است که همه دستگاه‌ها متناسب با همتی که دولت برای بازسازی کشور و جبران خسارت‌ها به خرج داده است، حداکثر همکاری را برای حمایت از شرکت‌های دانش بنیان آسیب‌دیده داشته باشند.» او در ادامه تأکید می‌کند که معاونت علمی در این شرایط سخت، خود را موظف و مکلف می‌داند که به هر روش ممکن در کنار شرکت‌های دانش بنیان باشد و از تمامی ظرفیت‌های خود برای حل مسائل و موانع آنها استفاده کند.

صیانت از سرمایه انسانی در کنار بازسازی

معاون توسعه شرکت‌های دانش بنیان معاونت علمی

همچنین با اشاره به یکی از مهم‌ترین چالش‌های شرکت‌های آسیب‌دیده، می‌گوید: «در کنار مسائل زیرساختی، مسأله نقدبنکی نیزبرای بسیاری از این شرکت‌ها جدی است. امیدواریم با تأمین منابع از سوی دولت بتوانیم حداقل نقدبنکی مورد نیاز برای احیای اضطراری این واحدها را تأمین کنیم.»

امرابی یکی از دغدغه‌های جدی معاونت علمی را جلوگیری از تعدیل نیروهای متخصص، فن‌اور و دانشمند شاغل در این شرکت‌ها می‌داند و توضیح می‌دهد: «این سرمایه انسانی در بسیاری از موارد، حاصل سال‌ها تجربه و انباشت دانش فنی است. اگر شرکت‌ها به دلیل مشکلات ناشی از جنگ ناچار به تعدیل این نیروها شوند، بازگرداندن این سرمایه انسانی به شرکت‌ها و احیای مجدد ظرفیت آنها دشوار خواهد بود.» او تأکید می‌کند که معاونت علمی در کنار بازسازی فیزیکی، تلاش می‌کند از ظرفیت انسانی و دانش فنی شرکت‌ها نیزصیانت شود و تا حد امکان اجازه ندهد خسارت‌های ناشی از جنگ، به خروج نیروی انسانی متخصص از این مجموعه‌ها منجر شود.

امرابی نگاهی هم به خسارت‌های واردهشده به مراکز دانشگاهی دارد و می‌گوید: «در طول جنگ، چهار دانشگاه علم و صنعت ایران، صنعتی اصفهان، صنعتی شریف و دانشگاه شهید بهشتی در جریان حملات دشمن آسیب دیدند. بازسازی

زیرساخت‌های دانشگاهی این مراکز نیز با استفاده از ظرفیت‌های بند «ت» ماده ۱۱ قانون جهش تولید دانش بنیان، در حال پیگیری است و این موضوع با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی دنبال می‌شود.» این مسئول با تأکید بر پیگیری بازسازی زیرساخت‌های آسیب‌دیده دانشگاه‌ها ازجمله زیرساخت‌های مرتبط با فعالیت‌های علمی و فناوریانه، می‌گوید: «هدف این است که ظرفیت‌های علمی و فناوریانه این دانشگاه‌ها هرچه سریع‌تر به مدار فعالیت بازگردد.»

انستیتو پاستور در مسیر بازسازی

معاون توسعه شرکت‌های دانش بنیان معاونت علمی درباره انستیتو پاستور ایران نیز می‌گوید: «درباره این مرکز هم فرآیندهای قانونی لازم برای بهره‌مندی از ظرفیت بند «ت» ماده ۱۱ قانون جهش تولید دانش بنیان درحال تکمیل است تا از این ظرفیت برای بازسازی زیرساخت‌ها و توسعه زیست‌بوم نوآوری استفاده شود. رویکرد ما این است که از ظرفیت‌های قانونی موجود برای بازگرداندن زیرساخت‌های علمی، فناوریانه و نوآورانه کشور به چرخه فعالیت استفاده کنیم و در این مسیر، همکاری دستگاه‌های مختلف می‌تواند سرعت احیای این ظرفیت‌ها را به شکل قابل توجهی افزایش دهد.» او با تأکید بر اینکه حمایت از شرکت‌های دانش بنیان آسیب‌دیده صرفاً یک حمایت بنگاهی نیست، تأکید می‌کند: «امروز شرکت‌های دانش بنیان بخشی از ظرفیت راهبردی کشور هستند. این شرکت‌ها در سال‌های گذشته با سرمایه‌گذاری بر دانش، فناوری و نیروی انسانی متخصص، بخشی از وابستگی‌های کشور را کاهش داده و در زنجیره تأمین مختلف نقش آفرین کرده‌اند.» او در پایان می‌گوید: «در شرایط فعلی، وظیفه ما این است که اجازه ندهیم خسارت‌های ناشی از جنگ موجب از دست رفتن این ظرفیت‌ها شود. معاونت علمی خود را در کنار شرکت‌های دانش‌بنیان می‌داند و امیدواریم با همکاری همه دستگاه‌ها و تأمین منابع مورد نیاز از سوی دولت، بتوانیم با رفع موانع، احیای اضطراری شرکت‌های آسیب‌دیده را سرعت بخشیده و از تعطل نیروهای متخصص و از بین رفتن سرمایه‌های انسانی و فناوریانه کشور تا حد امکان جلوگیری کنیم.»

۹۹

پایداری

برای ایران

پرونده بازسازی

ایران

چهارشنبه ۲۸ مرداد ۱۴۰۵ ۶ربیع‌الاول ۱۴۴۸

سال سی و دوم شماره ۹۱۰۱

Wednesday 19 August 2026 Vol 9101

گزارش

آواربرداری بدون ادامه کار، تنها هزینه ایجاد می‌کند و فایده آن زمانی است که این امکان بازسازی شود.» ثابت‌قدم تأکید می‌کند که بازسازی سالان ۱۲ هزار نفری آزادی قرار نیست با اتکا به منابع مستقیم دولت انجام شود.

او می‌گوید: «ما منتظر منابع دولت نیستیم، بلکه منتظر مصوبات دولت هستیم. منابع دولتی درصد زیادی از هزینه‌های ما را پوشش نمی‌دهد، زیرا آزادی است از طریق اقداماتی منابع را تأمین کنیم. منابع وزارت ورزش نقدی نیست و باید از ظرفیت مولدسازی استفاده کنیم، اما اجرای این برنامه به مجوزهایی نیاز دارد که دولت باید در صدور آنها تسریع کند.» او بوروکراسی اداری را یکی از مهم‌ترین دلایل طولانی شدن روند بازسازی می‌داند و می‌گوید: «بوروکراسی اداری، روند کار را زمان‌بر کرده است. البته دستگاه‌های مختلف نیز مشکلات خود را دارند، اما اگر قرار باشد پروژه هرچه سریع‌تر آغاز شود، مجوزها نیز می‌توانند زودتر صادر شوند.»

رئیس شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی تأکید می‌کند که با وجود صادر نشدن مجوزهای نهایی، برخی اقدامات مداخلاتی آغاز شده است. او می‌گوید: «بما وجود اینکه هنوز مجوزی دریافت نکرده‌ایم، اما برخی اقدامات را انجام می‌دهیم و برآورد ما این است که سازمان برنامه و بودجه و ستاد بازسازی مناطق جنگ‌زده در نهایت مجوزهای لازم را صادر خواهند کرد.» به اعتقاد ثابت‌قدم، بخش خصوصی تمایل چندانی به مشارکت در بازسازی اماکن ورزشی آسیب‌دیده ندارد. رئیس شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی درباره بازسازی مجموعه‌های آسیب‌دیده در استان‌ها نیز توضیح می‌دهد: «مجموعه‌های ورزشی آزادی، انقلاب، شیرودی، کشوری و سوارکاری زیر نظر شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی هستند و به همین دلیل، مسئولیت بازسازی و ساخت آنها بر عهده این شرکت است. البته مجموعه‌های بعثت و شهید پناهی نیز خسارت‌های زیادی دیده‌اند که اداره کل ورزش و جوانان تهران مسئولیت بازسازی آنها را برعهده دارد.» او تأکید می‌کند: «اگرچه ما در استان‌ها دیگر نیز پروژه‌های عمرانی انجام می‌دهیم، اما مالک اماکن ورزشی استان‌ها نیستیم. اماکن ورزشی آسیب‌دیده در سراسر کشور زیر نظر وزارت ورزش قرار دارند، اما از نظر حجم خسارت‌های مالی، تهران همچنان بیشترین آسیب را در حوزه ورزش متحمل شده است.»

روایت معاون وزیر صمت از نبرد صنعت با ناترازی انرژی و برنامه بازسازی واحدهای آسیب‌دیده

خط قرمز ما تعطیلی صنایع است

بازسازی کوره شماره ۸ در شرکت فولاد مبارکه ۱

• گفت و گو •

ناترازی انرژی دیگر صرفاً یک مسأله در حوزه تأمین برق و گاز نیست؛ برای بخش صنعت، این ناترازی به مسأله‌ای مستقیم در تولید، استمرار فعالیت واحدها، حفظ زنجیره‌های تأمین و حتی آینده سرمایه‌گذاری تبدیل شده است. امسال نیز برنامه اولیه وزارت نیرو برای مدیریت مصرف انرژی، از نگاه بخش صنعت با محدودیت‌هایی کم‌سابقه همراه بود؛ برنامه‌ای که در مقطعی محدودیت ۸۵ درصدی برای صنایع را در بر می‌گرفت و می‌توانست بخش قابل توجهی از ظرفیت تولید کشور را تحت تأثیر قرار دهد. در چنین شرایطی، مذاکرات میان وزارت صنعت، معدن و تجارت و وزارت نیرو برای تغییر نحوه اعمال محدودیت‌ها آغاز شد و جلسات متعددی در سطوح مختلف برگزار شد تا راهکاری برای کاهش فشار اولیه‌ای شکل گرفت که براساس آن محدودیت برق حداکثر به یک روز کاهش پیدا کند و حدود ۴۰۰ مگاوات برق مازاد نیز برای این بخش در نظر گرفته شود. اما مسأله تنها به مذاکرات میان دو وزارتخانه محدود نماند. در روز صنعت و معدن،

موضوع محدودیت‌های انرژی و آثار آن بر تولید در حضور رئیس جمهوری نیز مطرح شد؛ نشست‌هایی که در آن، تعطیلی و خاموشی صنایع به عنوان یک خط قرمز مورد تأکید قرار گرفت. پس از این جلسه، مسیر دیگری برای مدیریت محدودیت‌ها شکل گرفت و مقرر شد با استفاده از ظرفیت‌های مختلف، حدود ۳ هزار مگاوات برای صنعت تأمین شود و همزمان خود واحدهای صنعتی نیز در مدیریت مصرف و برنامه‌ریزی تولید مشارکت داشته باشند تا بتوان ناترازی حدود ۵ هزار مگاواتی اعمال شده بر صنعت را مدیریت کرد. با این حال، فاصله میان آنچه روی کاغذ توافق شده و آنچه در عمل به صنعت می‌رسد همچنان قابل توجه است. از مجموع ۳ هزار مگاواتی که قرار بود برای صنعت تأمین شود، متوسط برق به صنعت می‌رسد همچنان حدود ۷۰۰ مگاوات بوده و در برخی مقاطع به ۸۰۰ مگاوات نیز رسیده است. همین میزان نیز باعث شده در بسیاری از شهرک‌های صنعتی، بویژه شهرک‌های بحرانی، سطح محدودیت کنترل شود و در برخی صنایع بزرگ و انرژی‌بر، محدودیت‌های شبانه کاهش پیدا کند؛ اما

همچنان صنایع انرژی‌بر با محدودیت‌های سنگین مواجه‌اند و محدودیت ۷۰ درصدی در این بخش و حدود ۱۴ درصدی در صنایع کوچک، تصویری از فشار موجود بر تولید ارائه می‌دهد. از سوی دیگر، چالش‌هایی درباره محدودیت‌های گاز در فصل سرما نیز از هم‌اکنون مطرح شده و تلاش بر این است که واحدهای صنعتی بتوانند با حداکثر ظرفیت ممکن تا آبان‌ماه تولید کنند تا برای مواجهه با فصل سرد آمادگی بیشتری داشته باشند. اما چالش در صنعت فقط به ناترازی انرژی محدود نمی‌شود. در پی شرایط اخیر، بیش از ۳ هزار واحد صنعتی نیز آسیب دیده‌اند؛ واحدهایی که خسارت آنها هم در حوزه ریالی و هم ارزی قابل توجه بوده است. برای این واحدها، یک سازوکار دو مرحله‌ای طراحی شده است. در مرحله اول، واحدهای آسیب‌دیده پس از معرفی ادارات کل استانی، به ستاد تسهیل و کارگروه‌های استانی ارجاع می‌شوند تا مشکلاتی که در حال حاضر این ستادها قابل حل است، در کوتاه‌ترین زمان برطرف شود. در مرحله دوم، واحدها پس از ارائه گزارش کارشناسی رسمی وارد فرآیند حمایت‌های گسترده‌تری می‌شوند.

دولت تصویب و ابلاغ شد تا بخشی از التهاب‌هایی را که ممکن بود در زنجیره‌های تولید به دلیل تغییر سیاست ارزی ایجاد شود، جبران و آسیب‌ها را به حداقل برساند. چهار گروه از صنایع را به عنوان صنایع آسیب‌پذیر شناسایی کردیم. گروه اول، واحدهایی بودند که از فرآیند ۱۰۰۰۰ ترخیص استفاده کرده بودند؛ یعنی ۹۰ درصد کالا را ترخیص و حتی فروخته بودند، اما برای تسویه ۱۰ درصد باقی‌مانده باید با نرخ جدید ارز اقدام می‌کردند. گروه دوم واحدهایی بودند که از نالار اول به نالار دوم منتقل می‌شدند. گروه سوم، صنایعی بودند که مواد اولیه خود را از بورس کالا تأمین می‌کردند و تغییر سیاست ارزی بر قیمت مواد اولیه آنها اثر می‌گذاشت. گروه چهارم نیز واحدهایی بودند که مواد اولیه یا تجهیزات خود را از بازرگانان شناخته‌شده تهیه می‌کردند و در نتیجه تغییر قیمت ارز، با آسیب مواجه شدند. بر اساس گزارشی که از بانک مرکزی دریافت کردیم، تا حدود اردیبهشت‌ماه بیش از ۷۰۰ همت تسهیلات در این چارچوب پرداخت شده بود. اما نکته مهم این است که حدود ۶۰ درصد از فهرست واحدهایی که ما معرفی کرده بودیم، از این تسهیلات بهره‌مند نشدند و تنها حدود ۴۰ درصد توانستند از آن استفاده کنند. از سوی دیگر، عمده دریافت‌کنندگان، واحدهای بزرگ بودند. حتی برخی واحدها توانستند ۱۵ یا ۱۶ مرتبه تسهیلات دریافت کنند، در حالی که بسیاری از واحدهای کوچک و متوسط در عمل نتوانستند از این منابع استفاده کنند. نکته دیگر این است که حدود ۵۰ درصد تسهیلات پرداخت‌شده، ابزارهای تعهدی بوده و تسهیلات ریالی مستقیم محسوب نمی‌شود. بنا بر این مسأله ما صرفاً رقم پرداختی نیست؛ مسأله این است که بخش قابل توجهی از واحدهای معرفی شده، بویژه واحدهای کوچک و متوسط، در عمل به منابع دسترسی پیدا نکرده‌اند. در همین راستا، توافق اولیه با بانک مرکزی شکل گرفته تا خارج

از چارچوب اصلاح سیاست ارزی، برای واحدهایی که به دلیل شرایط موجود و آسیب زنجیره‌های تولید دچار مشکل شده‌اند، به‌خصوص در زنجیره‌های خاص، تسهیلات ویژه‌ای در نظر گرفته شود. این موضوع همچنان در مرحله گفت‌وگو و کارسازی است.

در حوزه فناوری و صنایع دانش بنیان چه برنامه‌ای در وزارت صمت دنبال می‌شود؟

در حوزه توسعه فناوری و صنایع دانش بنیان، اقدامات متعددی در دو سطح دنبال شده است. بخشی از این اقدامات مربوط به ریل‌گذاری و ایجاد چارچوب‌هاست و بخش دیگر به اجرای برنامه‌هایی مربوط می‌شود که اکنون وارد مرحله عملیاتی شده‌اند. در مجموع، ۹ محور اصلی در این حوزه دنبال می‌کنیم. محور اول، حمایت هدفمند از داخلی‌سازی اقدام فناورانه راهبردی است. مطابق برنامه هفتم، باید سالانه ۱۰ درصد داخلی‌سازی اقلام فناورانه افزایش پیدا کند. آیین‌نامه و دستورالعمل اجرایی این برنامه تدوین شده و در ادامه ۲۵۰ پیشنهاد دریافت و ارزیابی شد که در نهایت ۶۹ قلم فناورانه راهبردی در حوزه‌هایی مانند مواد پیشرفته، برق، الکترونیک، تجهیزات پزشکی، هوش مصنوعی، صنایع شیمیایی، دارو و واکنش شناسایی شدند. فرآیند ارزیابی نگاه‌های متقاضی داخلی‌سازی نیز انجام شده و وارد

عمل آسیب دیده‌اند. با توجه به حجم خسارت‌های ریالی و ارزی، در مرحله اول این واحدها با معرفی ادارات کل استان‌ها به ستاد تسهیل و کارگروه‌های تسهیل استانی ارجاع شدند تا مواردی که در حیطه اختیارات این ستادهاست، در همان مرحله اول برطرف شود. در مرحله دوم، بر اساس مصوبه ستاد بازسازی که ریاست آن با معاون اول رئیس جمهور است، مقرر شد گزارش کارشناسی رسمی توسط دو کارشناس رسمی تأیید شود تا واحدها وارد فرآیند حمایتی شوند. خوشبختانه این فرآیند با سرعت مطلوبی در حال انجام است. یکی از اتفاقات مهم این بود که با کانون کارشناسان و قضاتیه توافق شد کارشناسی رسمی برای این واحدها به صورت رایگان انجام شود؛ بنابراین هزینه کارشناسی نباید برعهده واحد صنعتی باشد.

بعد از کارشناسی، چه مرحله‌ای را برای دریافت این حمایت‌ها باید طی کنند؟

در حوزه ارزی، موضوع را در وزارت صمت دنبال کردیم تا اگر واحدهای آسیب‌دیده در حوزه سهمیه، بهینه‌سازی با صف تخصیص ارز با محدودیتی مواجه شدند، برای آنها اولویت در نظر گرفته شود. این مصوبه توسط کمیته ارزی وزارتخانه تصویب شد و اکنون فرآیند اجرای آن را پیگیری می‌کنیم. در حوزه ریالی نیز مصوبه‌ای در ستاد بازسازی به تصویب رسید. بخش قابل توجهی از مواد این مصوبه نیازمند تصویب سران قوا بود که از این مسیر نیز در حال پیگیری است و امیدواریم به‌زودی ابلاغ شود. در این بسته، صندوق صنایع پیشرفته وزارتخانه به عنوان یکی از مراجع تأمین مالی مورد توجه قرار گرفته و حدود ۲۵ همت اوراق نیز به عنوان افزایش سرمایه برای آن دیده شده است. علاوه بر این، توافق‌هایی انجام شده تا بتوانیم از رسوب منابع سازمان صنایع کوچک و وجوه اداره‌شده برای تسهیلات‌دهی استفاده کنیم که در این زمینه توافقات اولیه با بانک صنعت و معدن نیز انجام شده است. در حوزه مالیاتی نیز با وزارت اقتصاد درباره

درباره واحدهایی که در اثر محدودیت انرژی آسیب دیده‌اند، چه اقداماتی انجام شده است؟ این واحدها چه حمایت‌هایی دریافت کرده‌اند؟

واحدهایی که آسیب دیده‌اند به صورت ویژه مورد توجه قرار گرفته‌اند؛ به‌خصوص زنجیره‌هایی که آسیب جدی دیده‌اند. برای نمونه، پنج واحد مشخص در حوزه اسلب فولاد را اعلام کردیم تا بدون محدودیت انرژی دریافت کنند. متأسفانه این موضوع از سوی وزارت نیرو به صورت صددردم اجرا نشد و حتی محدودیت شبانه‌ای که برای این واحدها برداشته شده بود، تا حدودی دوباره بازگشت. همچنان در حال ریزینی هستیم تا این موضوع حل شود. نگرانی دیگر ما فصل سرما و محدودیت‌های گازی است. هدف ما این است که حداکثر تولید ممکن را تا آبان‌ماه داشته باشیم تا بتوانیم فصل سرما و محدودیت‌های احتمالی گاز را نیز مدیریت کنیم.

وضعیت واحدهای صنعتی آسیب‌دیده از جنگ‌های تحمیلی چگونه است و چه حمایت‌هایی برای آنها در نظر گرفته شده است؟ بیش از ۳ هزار واحد صنعتی در

مرحله اجرا شده است. محور دوم، تقویت تحقیق و توسعه صنعتی است. در حال حاضر ۶۷۲۲ پروانه فعالیت تحقیق و توسعه برای واحدهای واجد شرایط وجود دارد. تلاش کرده‌ایم این شبکه را وارد یک فرآیند ارزیابی و رتبه‌بندی کنیم و مشوق‌ها و قوانین مختلف، از جمله اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه، را به واحدهای دارای عملکرد واقعی در این حوزه متصل کنیم.

با همکاری سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران، تاکنون ۱۹۹ واحد صنعتی، معدنی و تجاری، واحدهای تحقیق و توسعه خود را مورد ارزیابی قرار داده‌اند و این فرآیند وارد فاز اجرا شده است. همچنین با معاونت علمی همکاری مشترکی برای هدفمند کردن اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه در حال انجام است. محور سوم، تسهیل رفع تعهد ارزی صادرکنندگان محصولات فناورانه است. در سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۴ در مجموع ۲۰۷ کد تعرفه فناورانه مشمول این موضوع شدند و برای آنها تا سقف ۱۵ ماه افزایش مهلت رفع تعهد ارزی و معافیت ۲۰ درصدی برای صادرکنندگان مشمول در نظر گرفته شد.

محور چهارم، ارتقای بهره‌وری صنعت و معدن با محوریت فناوری، هوشمندسازی و مدیریت بهینه منابع است. در این برنامه ۱۱ شاخص اختصاصی برای سنجش بهره‌وری در صنعت و معدن تعریف شده که مصرف انرژی، نرخ بهره‌برداری از ظرفیت تولید، سهم محصولات با فناوری متوسط و بالا، کاهش خام‌فروشی، شدت کربن و بازافت از جمله آنهاست. محور پنجم، تدوین برنامه عملیاتی کاربردی‌سازی هوش مصنوعی است.

این برنامه در مجموعه بالادست نیز تصویب شده و دبیرخانه آن معاونت علمی است. معاونت علمی، اجرای حداقل ۵۰ پروژه متوسط و بزرگ در مقیاس هوش مصنوعی هدف‌گذاری شده است. همچنین توانمندسازی ۱۰۰ مدیر و ۵۰ متخصص نیز در دستور کار قرار گرفته و فرآیند اجرای آن آغاز شده است. محور ششم، گواهی تحول دیجیتال صنعتی است. هدف این است که واحدهای صنعتی براساس یک معیار مشخص شناسایی شوند و سپس مشوق‌ها و حمایت‌ها به شکل هدفمند به سمت واحدهایی هدایت شود که مسیر تحول دیجیتال را طی می‌کنند. محور هفتم، حمایت از تجاری‌سازی اختراعات است. آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۳۵ قانون حمایت از مالکیت صنعتی که سال‌ها معطل مانده بود، ماه گذشته به تصویب دولت رسید و وارد فرآیند اجرا شد. در این آیین‌نامه، سازوکار تجاری‌سازی اختراعات و عبور از مرحله ثبت اختراع به بازار دیده شده است. محور هشتم، نوسازی و بازسازی صنایع دارویی است. بر اساس بند «ج» ماده ۷۱ برنامه هفتم، برنامه‌ای در این حوزه تدوین شده و فرآیند نهایی آن در حال انجام است. این برنامه می‌تواند بویژه در حوزه شرکت‌های دانش بنیان و انتقال واقعی فناوری اثرگذار باشد. محور نهم نیز تکمیل زیست‌بوم نهادهای فناوری و صنایع دانش بنیان است. در این راستا انجمن تحول دیجیتال و هوش مصنوعی صنعت و معدن تأسیس شده که اکنون به عنوان بازوی مشورتی وزارتخانه فعالیت می‌کند. همچنین انجمن ملی همگن شرکت‌های صنایع پیشرفته و دانش بنیان و انجمن ملی واحدهای پیشگام تحقیق و توسعه نیز شکل گرفته‌اند. هدف این است که این انجمن‌ها با ایفای نقش مشورتی، بتوانند در هدایت برخی پروژه‌های پیشران نیز نقش‌آفرینی کنند و نقش واقعی بخش خصوصی در این حوزه تقویت شود.

• برش •

اگر بخواهید عملکرد دو سال و نیم اخیر را در حوزه فناوری جمع‌بندی کنید، مهم‌ترین دستاورد چیست؟

این محور علمی، برنامه‌ای است که طی دو سال تا دو سال و نیم اخیر در حوزه فناوری و دانش بنیان دنبال کرده‌ایم. همان‌طور که اشاره کردم، این اقدامات در دو سطح قابل دسته‌بندی هستند: یک سطح، ریل‌گذاری و ایجاد زیرساخت‌ها و چارچوب‌های لازم است و سطح دیگر، اجرای برنامه‌هایی است که اکنون وارد مرحله عملیاتی شده‌اند. هدف این است که این ریل‌گذاری‌ها صرفاً در حد تصویب و تدوین باقی نماند و بتوانیم آنها را به نتایج عملی در صنعت برسانیم.

مصوبه حمایت از صنایع که به مصوبه ۷۰۰ همتی معروف شده، چه وضعیتی دارد؟ چرا بخش بزرگی از صنایع کوچک بی‌نصیب ماندند؟

این مصوبه در پی سیاست ارزی